

ЕТИЧЕН КОДЕКС

НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ, СЛУЖИТЕЛИТЕ И ОБУЧАЕМИТЕ СТУДЕНТИ, ДОКТОРАНТИ И КУРСИСТИ В СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този кодекс определя правилата за поведение на преподавателите, служителите и обучаемите в Стопанска академия „Д. А. Ценов“.

(2) Кодексът има за цел да създаде условия за повишаване на общественото доверие в професионализма и морала на преподавателите, служителите и обучаемите, с цел да издигне престижа на работа и обучение в Академията.

Чл. 2. (1) Преподавателите, служителите и обучаемите от СА „Д. А. Ценов“ осъществяват дейността си в Академията при спазване на следните принципи:

1. законност;
2. лоялност;
3. честност;
4. безпристрастност;
5. политическа неутралност;
6. компетентност;
7. коректност;
8. толерантност;
9. колегиалност;
10. отговорност и отчетност.

(2) При изпълнение на служебните си задължения преподавателите, служителите и обучаемите в Академията се ръководят от разпоредбите на Конституцията и законите на страната, решенията на Академичния съвет, заповедите Ректора и интересите на обучаемите, академичния състав и служителите.

Чл. 3. (1) В зависимост от функциите, които изпълняват, определени в длъжностните характеристики, вътрешните правилници и заповедите на ректора, преподавателите, служителите и обучаемите съдействат за провеждането на политиката на ръководството на СА „Д. А. Ценов“, основаваща се на принципите на правовата държава, като предлагат и вземат решения, водещи към укрепване на доверието в Академията и нейните органи.

(2) Преподавателите, служителите и обучаемите изпълняват задълженията си компетентно, обективно и добросъвестно, в интерес на издигане авторитета на Стопанска академия.

Чл. 4. (1) При изпълнение на ангажиментите си като студенти и докторанти и в своя обществен и личен живот, обучаемите следват поведение, което не накърнява престижа на СА „Д. А. Ценов“.

(2) При изпълнение на служебните си задължения и в своя личен живот, преподавателите и служителите се отнасят любезно, възпитано и с уважение към всеки обучаем и колега, като зачитат правата и достойнството на личността и не допускат каквито и да било прояви на дискриминация, като със своето поведение се

стремят да не накърняват престижа на СА „Д. А. Ценов“.

Глава втора **ПРОФЕСИОНАЛНО ПОВЕДЕНИЕ**

Чл. 5. (1) Преподавателите и служителите в Академията подпомагат дейността на Академичното ръководство и колективните органи на управление с висок професионализъм, безпристрастност и активност при разработването и провеждането на политиката в областта на науката и образованието, при изпълнението на взетите решения и при изпълнение на възложените им функции.

(2) При изпълнение на служебните си задължения преподавателите и служителите следват поведение, което създава увереност у обучаемите и колегите им, че могат да им се доверяват и да разчитат на тяхната компетентност.

(3) Преподавателите и служителите изпълняват задълженията си честно, професионално и безпристрастно, като не допускат личните политически, религиозни и други пристрастия да им влияят.

(4) Преподавателите и служителите отговарят на поставените въпроси и искания съобразно определените им функции, като при необходимост ги пренасочват към други свои колеги, притежаващи съответната компетентност.

(5) Преподавателите и служителите предоставят коректна информация относно възможностите за обжалване, в случаи на допуснати от администрацията нарушения или отказ за извършване на административна услуга.

Чл. 6. (1) Преподавателите и служителите в Академията са длъжни да спазват служебната йерархия и да изпълняват решенията на Академичния съвет, на факултетните съвети и на катедрените съвети, както и заповедите на Ректора на Стопанска академия.

(2) Преподавателите и служителите не са длъжни да изпълняват неправомерни заповеди, включително издадени по установения ред, когато те са незаконосъобразни.

(3) Преподавателите и служителите могат да поискат писмено потвърждаване на служебния акт, когато отправена до тях устна заповед представлява очевидно правонарушение.

(4) Преподавателите и служителите не са длъжни да изпълняват нареждане, което засяга техни права, или правата на съпруга или съпруг, роднини по права линия без ограничения, по сребрена линия до четвърта степен и по сватовство до втора степен включително. В такива случаи те са длъжни незабавно да уведомят органа, от когото е получено нареждането.

(5) При наличие на информация за нередности в Академията, преподавателите и служителите ги докладват на своя пряк ръководител, а обучаемите – на декана на съответния факултет. Не е редно при докладване на констатирани нередности да се прескача установената йерархия. Това е допустимо само ако прекият ръководител не взема отношение по повдигнатите въпроси или е свързан с докладваната нередност.

Чл. 7. (1) Преподавателите и служителите в Стопанска академия противодействат на корупционни прояви и на други неправомерни действия в Академията.

(2) Преподавателите и служителите не допускат да бъдат поставени във финансова зависимост или в друга обвързаност от външни лица или организации,

както и да искат или да приемат подаръци, услуги, пари, облаги или други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните им задължения, на техни решения или да нарушат професионалния им подход по определени въпроси.

(3) Преподавателите и служителите не могат да приемат подаръци или облаги, които могат да бъдат възприети като награда за извършване на работа, която влиза в служебните им задължения.

Чл. 8. (1) При изпълнение на служебните си задължения преподавателите и служителите в Академията опазват повереното им имущество с грижата на добър стопанин и не допускат използването му за лични цели.

(2) Преподавателите и служителите са длъжни своевременно да информират непосредствения си ръководител за загубата или повреждането на поверено им имущество.

Чл. 9. (1) Служителите в Академията са длъжни да спазват установеното работно време, а преподавателите - и утвърдения учебен график.

(2) Преподавателите и служителите са длъжни да уведомяват своевременно преките си ръководители за наличието на обстоятелства, възпрепятстващи навременното им явяване на работа или изпълнението на възложените им служебни задачи, в случаите на ползване на болничен лист, както и във всички останали случаи на отсъствие от работното място, независимо от причината за това.

Чл. 10. Преподавателите са длъжни да осигурят информационни източници, необходими за подготовката на обучаемите, без да ги принуждават да заплащат за тях.

Чл. 11. Преподавателите са длъжни да се съобразяват с мненията на студентите, относно качеството на преподаване и да се стремят непрекъснато да го подобряват.

Глава трета ЛИЧНО ПОВЕДЕНИЕ

Чл. 12. (1) При изпълнение на служебните си задължения, в учебния процес и в обществения си живот преподавателите, служителите и обучаемите следват поведение, което не уронва престижа на Академията.

(2) преподавателите, служителите и обучаемите не допускат на работното си място и в учебните аудитории поведение, несъвместимо с добрите нрави.

(3) преподавателите, служителите и обучаемите се стремят да избягват в поведението си конфликтни ситуации, а при възникването им полагат усилия да ги преустановят, като запазят спокойствие и контролират поведението си.

(4) преподавателите, служителите и обучаемите спазват благоприличието и деловия вид в облеклото, съответстващи на служебното им положение и на институцията, която представляват.

Чл. 13. преподавателите, служителите и обучаемите не могат да участват в прояви, с които биха могли да накърнят престижа на Академията.

Чл. 14. преподавателите, служителите и обучаемите не могат да упражняват дейности, посочени в законодателството като несъвместими с техните задължения и отговорности, както и да получават доходи от такива дейности.

Чл. 15. Преподавателите и служителите придобиват и управляват имуществото си по начин, който да не създават съмнение за злоупотреба със служебното им положение.

Чл. 16. При констатиране на действия, несъвместими с поведението по този Кодекс, преподавателите и служителите следва да уведомят прекия си ръководител, а студентите – своя декан. В случай на накърняване на личното им достойнство или доброто име на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ те могат да отправят сигнали до Комисията по академична етика.

Глава четвърта **КОЛЕГИАЛНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ**

Чл. 17. (1) В отношенията помежду си преподавателите, служителите и обучаемите от Академията проявяват уважение и коректност, като не допускат поведение, което накърнява достойнството и правата на отделната личност.

(2) преподавателите, служителите и обучаемите уважават мнението на колегите си и се съобразяват с правото им на личен живот.

(3) преподавателите, служителите и обучаемите проявяват готовност да окажат помощ и съдействие на своите колеги при изпълнение на служебните им задължения в рамките на своята компетентност.

Чл. 18. (1) Не се допуска отправянето на обидни квалификации и дискриминационно отношение между работещите и обучаемите в Академията.

(2) преподавателите, служителите и обучаемите в Стопанска академия трябва да се стремят да предотвратяват конфликтни ситуации помежду си. При възникване на конфликт между тях той следва да се решава в рамките на етичните и морални взаимоотношения без присъствието на трети и външни за Академията лица.

Чл. 19. Когато противоречията между колеги не могат да бъдат разрешени от самите тях, те търсят съдействието на непосредствения ръководител.

Чл. 20. Със своето лично поведение и чувство за отговорност преподавателите, служителите и обучаемите трябва да дават пример на останалите, а тези на ръководни длъжности - и по отношение на подчинените си.

Чл. 21. (1) Отговорни за поддържането на коректни и професионални взаимоотношения между работещите в СА „Д. А. Ценов“ са преките ръководители, а за поведението на студентите – деканите на факултети.

(2) При възникване на конфликти прекият ръководител, съответно декана за студентите, е длъжен да вземе отношение и да намери разрешение, а когато това е невъзможно, конфликтът се докладва в Комисията по академична етика.

Чл. 22. Преподавателите, служителите и обучаемите в СА “Д. А. Ценов“, особено когато изпълнява ръководни функции, трябва да бъдат пример за другите членове на колектива с качествено и професионално изпълнение на служебните си задължения и тези, свързани с обучението, със своето лично поведение и чувство за отговорност.

Чл. 23. преподавателите, служителите от Стопанска академия работят в екип, като уважават индивидуалността, качествата и достойнството на всеки член на екипа. Ръководителят на екипа работи с колегите си, като се вслушва в техните предложения и съвети, поддържа постоянна обратна връзка с тях, следи и контролира работата им, мотивира ги и ги обучава.

Чл. 24. Преподавателите и служителите се отнасят със студентите, докторантите и всички посетители на Академията по начин, който не накърнява достойнството им, не създава конфликти, не нарушава правата им и не ги

дискриминира.

Глава пета ЗАЩИТА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Чл. 25. (1) Преподавателите, служителите и обучаемите в Академията не трябва да изразяват лични мнения по начин, който може да бъде тълкуван като официална позиция на СА „Д. А. Ценов“.

(2) Официални публикации в печатни и електронни медии, в on line социални мрежи и участия в телевизионни и радио предавания от името на Стопанска академия „Д. А. Ценов“, могат да стават само с разрешение на Ректора на Академията.

(3) Преподавателите и служителите са длъжни да опазват и да не разпространяват в публичното пространство данните и информацията, станали им известни при или по повод на изпълнението на служебните им задължения.

(4) Не е допустимо Преподавателите, служителите и обучаемите да разпространяват информация за нередности в Стопанска академия в печатни и електронни медии, в on line социални мрежи или по друг начин, преди да са ги докладвали на своя пряк ръководител или декан с цел вземането на своевременни мерки за отстраняването им и да са изчакали необходимото време за реагиране на нередностите.

(5) Не е допустимо Преподавателите, служителите и обучаемите да коментират в печатни и електронни медии, в on line социални мрежи или по друг начин събития от вътрешния живот на Академията, които съдържат служебна информация, преди ръководството на Академията да е изразило официална позиция по тях.

Чл. 26. (1) Преподавателите, служителите и обучаемите трябва да предприемат всички необходими действия с цел гарантиране на сигурността и недопускане на неразрешено разкриване на защитена информация и/или данни и информация от служебните компютри.

(2) Документите и данните, получени, създадени и съхранявани в Академията могат да се използват от Преподавателите, служителите и обучаемите само за изпълнение на служебните им задължения при спазване на правилата за защита на информацията.

Глава шеста НЕДОПУСКАНЕ НА ПЛАГИАТСТВО

Чл. 27. (1) В академичното писане преподавателите и обучаемите от СА „Д. А. Ценов“, в качеството си на автори на научни публикации, не бива да допускат вземане и използване като свои на мисли, писмен текст или изобретения на друг автор, което може да се тълкува като плагиатство.

(2) При представяне на текст, графики, таблици, формули и др., които не са на автора, той трябва коректно да цитира източниците, от които ги е взел, като ползва установените за това стандарти.

Чл. 28. При публикуване на свои материали в изданията на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ авторите трябва да декларират, че не са ги публикували в други

издания и че предложените за публикуване материали са оригинални.

Чл. 29. Преподавателите и обучаемите от СА „Д. А. Ценов“, нямат право да принуждават други преподаватели, студенти и докторанти да им подготвят научни текстове или да извършват научни изследвания, проучвания, да подготвят текстове и библиографски справки, които впоследствие да използват като свои в научните си публикации.

Чл. 30. При научни публикации, издавани в съавторство, задължително се посочва участието на отделните автори по страници в публикувания материал.

Чл. 31. Редакционните съвети на изданията на СА „Д. А. Ценов“ са длъжни да предприемат необходимите мерки за недопускане публикуването на материали, съдържащи текстове, които могат да се квалифицират като плагиатски.

Глава седма **КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ**

Чл. 32. (1) Преподавателите и служителите в Академията не могат да участват при обсъждането, подготовката, вземането и изпълнението на решения, когато те или свързани с тях лица по смисъла на § 1 от допълнителната разпоредба на Закона за държавния служител, са заинтересувани от съответното решение или когато имат със заинтересувани лица отношения, пораждащи основателни съмнения в тяхната безпристрастност.

(2) При възлагането на служебна задача, чието изпълнение може да доведе до конфликт между служебните им задължения и техни частни интереси, Преподавателите, служителите и обучаемите следва своевременно да уведомят своя ръководител.

(3) Преподавателите, служителите и обучаемите, на които станат известни факти и обстоятелства за възникнал конфликт на интереси в Академията, са длъжни да ги докладват по установения ред на преките си ръководители.

(4) Когато преподавателите и служителите се съмняват дали дадена дейност е съвместима със служебните им задължения, те трябва да обсъдят това със своя ръководител.

Чл. 33. (1) Преподавателите и служителите в Академията не могат да използват служебното си положение за осъществяване на свои лични или на семейството им интереси.

(2) Преподавателите и служителите не бива да встъпват в неформални отношения на зависимост, които са несъвместими с тяхната длъжност, функции и задължения.

(3) Преподавателите, служителите и обучаемите, напуснали Академията, не трябва да злоупотребяват с информацията, която им е станала известна във връзка с длъжността, която са заемали, или с функциите, които са изпълнявали.

Глава осма **ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕСПАЗВАНЕТО НА ЕТИЧНИЯ КОДЕКС**

Чл. 34. (1) При нарушаване на правилата и нормите на поведение, установени в този кодекс, Преподавателите, служителите в Академията носят дисциплинарна

отговорност в съответствие с техният статут съгласно Кодекса на труда, а обучаемите – в съответствие със статута им на студенти и докторанти.

(2) При констатиране на нарушения на Етичния кодекс се налагат следните наказания:

1. Писмено обръщане на внимание на преподавателя, служителя или обучаемия нарушил Етичния кодекс (при първо нарушение);
2. Писмено порицаване на преподавателя, служителя или обучаемия (при нарушаване повече от два пъти на едни и същи или различни разпоредби на Етичния кодекс);
3. Предложение до Ректора/Факултетната атестационна комисия за неприсъждане на точки по „персонална оценка от Академичното ръководство“, съобразно чл.18 от Правилата за атестиране на академичния състав.
4. Предложение до Ректора за налагане на дисциплинарно наказание съгласно Кодекса на труда (когато нарушението на етичните норми води до нарушаване на служебни задължения или се създава обстановка, при което те не могат да се изпълняват ефективно);
5. Предложение до ректора за обръщане на внимание на обучаемия, за налагане на наказание „предупреждение за отстраняване“ или на „отстраняване от обучение“ в СА „Д. А. Ценов“.

(3) Установяването на нарушенията по ал.1 и налагането на наказанията по ал. 2 т.т.1-4 от щатния персонал на Академията се извършва по реда за установяване на дисциплинарни нарушения и налагането на дисциплинарни наказания, определен в Кодекса на труда.

(4) Установяването на нарушенията от студентите и докторантите по ал.1 и налагането на наказания по ал. 2 т. 5 се извършва по реда на специализираното законодателство, уреждащо техният статут като такива.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

&1. По смисъла на този Етичен кодекс:

1. „**преподаватели**“ са всички членове на академичния състав на основен или допълнителен трудов договор или на хонорар към СА „Д. А. Ценов“;
2. „**служители**“ са всички работници и служители с договор към Академията;
3. „**обучаеми**“ са всички студенти в бакалавърска или магистърска програма за обучение, независимо от формата (редовна, задочна или дистанционна), докторанти и курсисти, повишаващи квалификацията си.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

&2. Кодексът се издава на основание чл.7 и чл. 11 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор и е утвърден Решение на Академичния съвет на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ №5 от 22.06.2016 г., изм. и доп. с

Решение на Академичния съвет № 9 от 14.05.2021 г.

&3. Контролът по изпълнението на Кодекса се възлага на ръководителите на основни и обслужващи звена и на ръководителите на катедри.